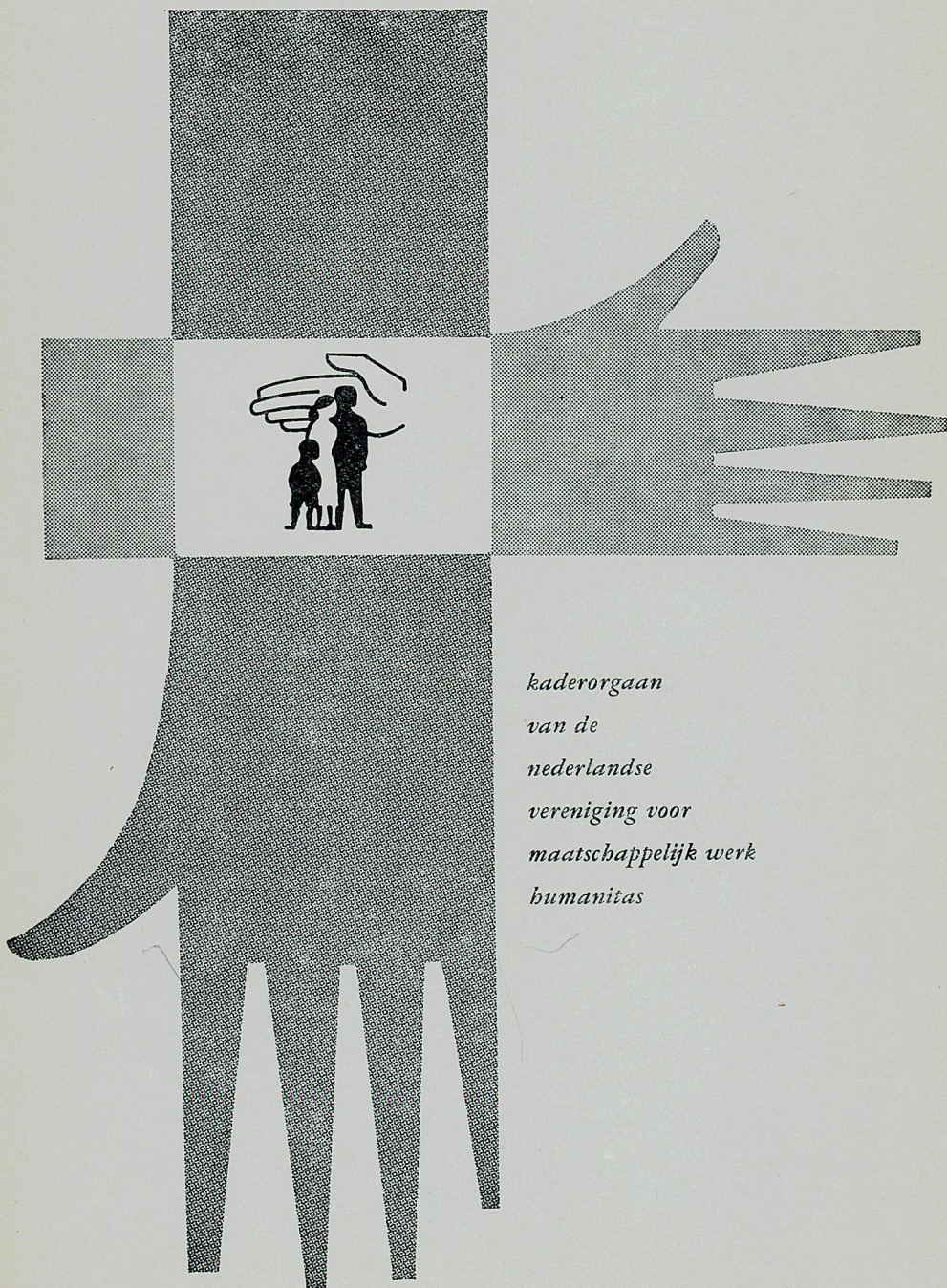

humanitas

JUNI 1962 ZEVENTIENDE JAARGANG NO. 3

*kaderorgaan
van de
nederlandse
vereniging voor
maatschappelijk werk
humanitas*

CENTRAAL BUREAU 'HUMANITAS' J. W. BROUWERSSTRAAT 16 AMSTERDAM

REDACTIE:**MEJ. M. DIJKSTRA**, *hoofdredactrice*Drs. P. Albarda: *red. Algemeen maatschappelijk werk*P. E. Hutte: *red. Reclassering*Mej. Ch. Loen: *red. Gerepatrieerdenzorg*J. Maasdam: *red. Bejaardenzorg*H. van Schaaik: *redactiesecretaris*J. Terlouw: *red. Gezinsverzorging*C. Uitenbogaard: *red. Jeugdzaken*Mej. drs. R. A. E. Zijlman: *red. Maatschappelijk Opbouwwerk***DAGELIJKS BESTUUR:**

Mr. dr. J. in 't Veld, voorzitter

Prof. mr. A. D. Belinfante, vice-voorzitter

Mej. M. Dijkstra, secretaris

Mr. H. J. Timman, penningmeester

C. M. Swiebel

J. Landman

G. Rietveld

ereleden P. C. Faber en F. H. W. Vliegen

CENTRAAL BUREAU:

J. W. Brouwersstraat 16, Amsterdam

Telefoon: 020 - 721044

Mej. M. Dijkstra, directrice

INHOUDSOPGAVE

45	Drs. R. A. E. Zijlman: 'Sociale Gedragsvorming' (VII) ✓
49	J. Terlouw: De taak van de gezinsverzorgster ✓
51	P. E. Hutte: De reclasseringsraden onder de loep ✓
55	'ELLINCHEM'
58	Ontvangen boeken
61	Gevarieerde stof

SOCIALE GEDRAGSVORMING (VII)

een stedenbouwkundige benadering van de sociale gedragsvorming

dit artikel van mej. R. A. E. Zijlman moet worden gezien als een voortzetting van een artikelenserie die in 1959 in het juni nummer begonnen werd en werd voortgezet in respectievelijk de nummers augustus 1959, december 1959, februari 1960, oktober 1960 en februari 1961.

Bestaat er een verband tussen woonmilieu en sociaal wangedrag? En op welke wijze tracht men bij de bouw van nieuwe wijken rekening te houden met de inzichten die er bestaan over de invloed die de manier van wonen uitoefent op de sociale gedragsvorming?

Eén van degenen die in ons land verschillende onderzoeken op dit terrein verricht heeft, op de hoogte is van studies in het buitenland en bovendien door de dagelijkse praktijk van zijn werk als socioloog bij een dienst voor stadsontwikkeling voortdurend met deze vragen te maken heeft, is de heer *drs. F. Grunfeld*. Wij vonden hem bereid, om ons in een gesprek het één en ander over zijn inzichten te vertellen. Het is daarbij wel duidelijk geworden, dat er, zoals natuurlijk bij vele vragen over de invloed van de omgeving op de ontwikkeling en ontplooiing van de mens, van alles beweerd wordt, maar dat het anderzijds bijzonder moeilijk is, om waterdichte bewijzen te vinden.

'slechte buurten'

Uit de verschillende onderzoeken is intussen wel naar voren gekomen, dat de beeldvorming die er bestaat over de zogenaamde zwak- en asociale buurten, niet klopt met de werkelijkheid. Uit een onderzoek te Leiden is gebleken, dat er in wijken met slechte woningen naar verhouding niet méér a-sociale gezinnen woonden als in andere buurten. In dergelijke buurten vindt men inderdaad wel vaak een levenspatroon, dat van het burgerlijke afwijkt. De kinderen spelen er meer op straat als elders, en dan nog liefst niet in net aangeklede speeltuinen, maar op stukken braakliggend land of gewoon op de rijweg. De straat is hier een soort verlengstuk van de woning. Dit vinden vele mensen niet juist en ze achten het een gevaar voor de opvoeding van de kinderen. Van a-socialiteit in de betekenis die we daar meestal aan hechten bleek echter in de slechte buurten die men in Leiden onderzocht vrijwel niets.

Er kwam nl. vrijwel geen kinderverwaarlozing voor, de besteding van het inkomen was redelijk, men kleeedde zich behoorlijk. Uit een onderzoek van de heer Grunfeld in een Rotterdamse buurt, die als 'slecht' bekend stond, bleek, dat slechte woningtoestanden inderdaad wel aanleiding geven tot minder gewenste verschijnselen. Mede doordat de woningen te klein zijn, gaan de kinderen niet op tijd naar bed; ze spelen laat op straat, kunnen dan op school niet meekomen; als ze drenzig zijn, worden ze vaak met veel snoep zoet gehouden of ze worden naar de bioscoop gestuurd. Er zijn minder gewenste verschijnselen op sexueel gebied o.a. doordat ouders en kinderen vaak in dezelfde kamer slapen. De hygiënische toestanden zijn meestal slecht. Dit alles is echter niet a-sociaal gedrag te noemen.

het beeld, dat buitenstaanders hebben

Het is mogelijk, dat het wonen in een 'slechte' buurt naast de genoemde minder gunstige invloeden, ook *indirect* een ongunstige werking heeft. Het is nl. een feit, dat mensen die in deze buurten wonen door anderen vaak met een scheef oog aangekeken worden. Het zou nu kunnen zijn, dat men zich gaat aanpassen aan dit beeld dat buitenstaanders hebben. Hier is echter weinig met zekerheid over te zeggen. Wel is het gebleken, dat mensen uit 'slechte' buurten minder gemakkelijk aan een woning elders komen dan anderen. Men heeft ze nu eenmaal liever niet als huurder, zonder dat er nagegaan wordt, hoe de levenswijs van een bepaald individueel gezin is. Het is begrijpelijk, dat men door een dergelijke achterstelling moedeloos en rancuneus wordt, wat weer tot gevolg kan hebben, dat men dan juist wél de woning gaat verwaarlozen.

Er is nog een andere manier waarop het beeld dat buitenstaanders over bewoners van een 'slechte' buurt hebben, invloed kan uitoefenen. Als men nl. wel een woning elders krijgt, weten de burens in de nieuwe omgeving vaak wel, in welke buurt het gezin vroeger woonde, en hoe 'men' over die buurt denkt. Men wil dan laten zien, dat men beter is; men wordt er zo toe verleid, de woning met meer luxe in te richten, dan de portemonnaie toelaat. Zo kan men dus in financiële moeilijkheden terecht komen.

Het is overigens niet waar, — iets wat zo vaak gesteld wordt —, dat mensen die in nieuwe wijken gaan wonen, meer dan anderen op afbetaling kopen.

aanleg van nieuwe wijken

We hebben het tot nu toe voornamelijk gehad over de invloed van de materiële omstandigheden in een buurt, op het leven van de mensen die daar wonen en vervolgens over de invloed die het beeld dat anderen daarover vormen, kan hebben op het gedrag van deze mensen.

Er is hiernaast het één en ander te zeggen, over de relaties van verschillende sociale groeperingen ten opzichte van elkaar in een buurt. In een bepaalde nieuwgebouwde buurt heeft men vlak na de oorlog voornamelijk crepeergevallen geplaatst. En aangezien dat voornamelijk geschiedde op medische gronden, die in verschillende sociale milieus aangetroffen werden, kwamen hier mensen uit allerlei sociale milieus bijeen te wonen. De menging die men hier verwacht had, trad niet op. De financieel meer draagkrachtigen verdwenen op den duur. Men is nu tot het inzicht gekomen, dat het beter is, de buurten in sociaal opzicht zoveel mogelijk homogeen te doen zijn, maar wel de buurten in een wijk onderling te laten verschillen. Het is interessant te vernemen, dat men ook uit onderzoekingen in andere landen tot dit inzicht gekomen is. Hoe moet zo'n nieuwe buurt er dan uit zien?

Is hoogbouw of laagbouw te verkiezen?

Hoeveel 'groen' moet er per buurt aangelegd worden?

Over vele van deze vragen bestaat geen eenstemmigheid.

Er is in de Verenigde Staten eens gesteld, maar nog niet bewezen, dat hoogbouw meer aanleiding geeft tot jeugdcriminaliteit dan laagbouw. De verklaring zou hierin liggen, dat de kinderen bij hoogbouw niet gemakkelijk even van de straat bij moeder binnenlopen. Het losmaken van de band met moeder, iets wat geleidelijk moet gebeuren, gaat dan te plotseling. Het contact en de normerende invloed van de ouders ontbreken in een periode waarin het kind nog niet zelfstandig genoeg is. Het devies zou dus zijn: hoogbouw van meer dan twee woningen is nuttig, maar niet voor gezinnen met kleine kinderen.

De behoefte aan groenvoorzieningen blijkt bij verschillende groepen zeer verschillend te zijn. Handarbeiders willen meestal liever in een typisch stedelijke omgeving wonen, met winkels, een bioscoop in de buurt, vertier op straat; kortom: een buurt waar je iets kunt zien gebeuren als je uit 't raam kijkt. Mensen die meer geestelijke arbeid verrichten en mensen die in hun werk uiteenlopende sociale contacten hebben zijn meer gesteld op een rustige woonomgeving met veel groen.

Bij de aanleg van nieuwe wijken is men nu zo langzamerhand gekomen tot een geheel van voorzieningen, dat in iedere buurt meegepland wordt. Dit houdt dan in:

- 1) lagere scholen en kleuterscholen, tevens schoolwerktuinen en sportvelden.
- 2) speelgelegenheid. Op dit punt is Nederland achter bij het buitenland. De kinderen dienen de gelegenheid te hebben, om zelf iets te maken. Onze speeltuinen zijn veelal keurig en volgens een bepaald patroon aangelegd, waaraan de kinderen zelf niets kunnen veranderen. Vooral in de Scandinavische landen en in Zwitserland heeft men speelgelegenheden geschapen, waar de kinderen hun fantasie kunnen uitleven, bv. in vijvertjes en zandspeelplaatsen.
- 3) een park, gelegenheid tot sport, in een aantal buurten tesamen.
- 4) ruimte wordt vrijgehouden die op aanvraag van instanties beschikbaar gesteld wordt voor bijzondere bebouwing. Dit kan bv. zijn huisvesting van bejaarden, clubgebouwen enz. Hier wreekt zich echter weer het euvel van de versplinterde Nederlandse samenleving. Daardoor is er geen coördinatie bij dergelijke aanvragen en wordt er niet op de meest doelmatige wijze aan de behoeften van de buurt tegemoetgekomen.

ruimte voor de opgroeiende jeugd

Het is goed onze aandacht nog even te richten op de categorie die in deze reeks over sociale gedragsvorming het meest in het brandpunt van de belangstelling stond, nl. die van de opgroeiende jeugd. De heer Grunfeld stelt — en hij staat daarin niet alleen —, dat de jongeren zowel in materieel als in geestelijk opzicht de ruimte moeten hebben. Dit betekent: zo mogelijk een eigen kamer, waar je jezelf kunt zijn, zonder het voortdurend toezicht oog van de ouders; en verder: mogelijkheden scheppen voor de verschillende groepen die onder de jongeren te onderscheiden zijn. De groep die met 'nozem' betiteld wordt, zal nooit te binden zijn in de buurt, maar zijn vertier blijven zoeken bij bioscopen, snackbars en winkels. Dit alles vindt men weinig in nieuwe buurten. Bovendien zal deze groep nu eenmaal altijd aangetrokken worden door de anonimiteit van de binnenstad.

Een andere categorie zal iets meer zijn vertier in de buurt zoeken, mits daar de gelegenheid bestaat tot open jeugdwerk, zonder organisatorische dwang, een ruimte waar de mogelijkheid bestaat zomaar binnen te lopen, zichzelf te zijn en zelf iets te doen. Tenslotte is er een categorie die meer organisatorische binding wil in zijn vrijetijdsbesteding. Ruimte voor het verenigingsleven — hoewel afnemend in betekenis — dient er dus ook te zijn. Meer dan tot nu toe zou de verwezenlijking gezocht moeten worden van een soort wijkcentrum, dat niet alleen ruimtebiedend is voor het verenigingsleven, maar dat werkelijk een soort verzamelcentrum zou zijn van alle voorzieningen op cultureel, medisch en sociaal gebied in de buurt. Maatschappelijk

werksters, wijkzusters enz. zouden ook in dit gebouw spreekuur moeten houden. Ook moet er meer aandacht besteed worden aan overdekte sportaccommodatie. Ook hier is weer een Scandinavisch voorbeeld te noemen. In Zweden bv. kent men nl. kleine sporthallen, waar behalve sport, ook andere activiteiten al of niet in clubverband bedreven kunnen worden.

Het is opvallend, dat in dit gesprek zo vaak verbindingen gelegd werden van de woonsituatie naar andere leefsituaties. Pedagogische vraagstukken zoals de relatie tussen ouders en kinderen, de vormen van jeugdwerk, de vrijetijdsbesteding, de sport enz. houden direct verband met de wijze waarop men vorm geeft aan woonwijken, en de huizen daarin.

Onze opvattingen over menswaardig wonen hebben zich gedurende de laatste halve eeuw sterk gewijzigd, grote delen van steden moeten gesaneerd worden, maar een visie op de wijze waarop dit dient te geschieden ontbreekt in Nederland nog. Men durft er daarom nauwelijks aan te beginnen. Het zal uit het bovenstaande duidelijk geworden zijn, dat begrip voor de samenhang van levensterreinen en een loskomen van gevestigde gedachtenpatronen daarbij noodzakelijk is. R. A. E. ZIJLMAN

Voor direct gevraagd voor jongen van 18 jaar

pleeggezin *liefst in Vlaardingen of omgeving.*

Brieven aan: R. van Huizen, Akkerstraat 10, Leeuwarden.

GEZINSVERZORGING

de taak van de gezinsverzorgster

Onder deze titel hield ds. A. Broek in oktober 1961 een referaat op de jaarvergadering van het 'Landelijk Orgaan voor de Gereformeerde Gezinsverzorging' (L.O.G.G.).¹⁾

In discussiegroepen werd die dag over deze inleiding gesproken en thans — in het maart-nummer van 'Hulpbetoon' (het maandblad van de gereformeerde gezinsverzorging) — gaat ds. Broek in op de tijdens deze discussie gestelde vragen.

We zullen hier en daar deze discussie — aan de hand van het door ds. Broek geschrevene — eens volgen; het komt mij nl. voor, dat juist in onze kring voor deze discussie belangstelling zal bestaan.

Bij het weergeven van bepaalde citaten zal ik trachten de bedoelingen niet 'uit hun verband te lichten'; een niet denkbeeldig gevaar bij het overnemen van bepaalde tekstgedeelten.

Met deze 'waarschuwing' vooraf, durf ik ds. Broek bij zijn beantwoording te volgen.

Een eerste probleem:

'Nu werd me vanuit de discussiegroepen als een nuchter en vaststaand feit medegedeeld, dat, laten we nu eens een concreet voorbeeld noemen, er ter plaatse een gereformeerde instelling voor gezinsverzorging is, dat er op een morgen 3 aanvragen komen, dat er maar een meisje beschikbaar is, dat van die 3 aanvragen het ene gezin gereformeerd is, het andere niks en het derde weet ik wat, en dat men nu zonder meer steit: dan heeft dat gereformeerde gezin voorrang, ook al zou de nood in het andere gezin veel urgenter zijn.'

Uit morele (en ook wel subsidie-technische) overwegingen meent ds. Broek:

'daar met alle macht tegen te keer (te) moeten gaan';

'we helpen alleen op grond van de urgentie!'

Hiermee komt logischer wijze het tweede vraagstuk: moet een 'Christen-meisje in dienst van een Christelijke instelling' in een niet-kerkelijk gezin 'op een of andere wijze de weg naar God vrij maken?' Met andere woorden moet zij evangeliseren?

Heb ik ds. Broek goed begrepen — heb ik om het in zijn woorden te zeggen mijn 'antenne goed op hem afgesteld' —, dan mag het evangeliseren er niet aan ontbreken. Vanuit de discussiegroepen is hierop blijkbaar veel reactie gekomen in de zin van:

'heeft een gezinsverzorgster, die om 5.15 uur de deur uitgaat, niet méér bereikt als ze het gezin leefbaar heeft gemaakt dan wanneer ze er een bijbel heeft achtergelaten?'

Ik ben geneigd — hoe vreemd het moge klinken — ds. Broek hier gelijk te geven: het geloof heeft in zich de opdracht te getuigen; met het woord, met de daad!

¹⁾ Het referaat werd afgedrukt in het december-nummer van Hulpbetoon (11e jaargang nr. 12).

Toch . . . — en nu bekruipt me de twijfel — laat dit 'getuigen' zich rijmen met de eisen, die het gezinsverzorgingswerk stelt?

Met dit getuigen is hier dus niet bedoeld het 'zich voordoen zoals je bent'; het zó handelen, zó leven, omdat dit vanuit de diepste innerlijke overtuiging niet anders kan, niet anders mag! Hierop kritiek oefenen staat gelijk met kritisch zijn ten aanzien van de wijze waarop de mens zich op twee benen voortbeweegt.

Ik ben echter van mening, dat ds. Broek verder wil gaan dan dit 'voorleven'; hij wil evangeliseren!

Hij vraagt dan ook meer aandacht voor de 'vorming tot evangelisch dienstbetoon'.

'En met die vorming tot evangelisch dienstbetoon zijn we niet klaar, geloof ik, als we ons beperken tot wat nu op het lesprogramma van de scholen staat als godsdienstige vorming, dat is dan inderdaad vaak een kennis van de bijbelse geschiedenis, van de kerkgeschiedenis, enz. enz.; ik bedoel meer de persoonlijkheidsvorming, het richten van de instelling van zo'n meisje op deze taak, het gesprek, het gesprek ook met hen die niet van de kerk zijn.'

Nogmaals: — en nu anders gezegd — kunnen deze bedoelingen in overeenstemming zijn met de verwachtingen, die het hulp vragende (buitenkerkelijke) gezin heeft?

Ds. Broek moet hierbij wel bedenken, dat het gelovige meisje in een buiten-kerkelijk gezin al meer 'aanstoot' geeft — en nu hoop ik, dat men ook op mij de 'antenne' goed wil afstellen —, dan in het geval, waar een buitenkerkelijk meisje hulp verleent in een kerkelijk meelevend gezin.

Het gebed voor en na de maaltijd b.v. heeft iets 'demonstratiefs' en zal bij de kinderen vragen uitlokken. Natuurlijk is dit geen bezwaar; het kan zelfs een goede aanleiding zijn 'in gesprek te zijn' met z'n kinderen, maar de moeder is — door haar ziekte — niet op voldoende wijze in staat dit nieuwe element in het kinderleven te begeleiden. Op de man — en hoeveel vaders zijn ècht betrokken bij de opvoeding van hun kinderen? — komt het hier dan ook in de meeste gevallen neer.

Zal de gezinsverzorgster in deze sfeer er dan nog een 'schepje boven op moeten doen' door 'op een of andere wijze de weg naar God vrij te maken'?

Om nu terug te komen op die verwachtingen: bij het gezin, dat hulp aanvraagt kunnen nooit andere verwachtingen leven, dan te worden geholpen op een wijze zoals het beste bij het gezin past.

Het is waarschijnlijk heel moeilijk vanuit een geloofs-standpunt echt diep respect te hebben voor de niet-gelovige; het 'God noch Gebod' ligt wellicht nog te dicht bij ons. U moet mij dus ook niet kwalijk nemen, dominé, als ik uw opvattingen over de evangeliserende taak van de gezinsverzorgster zeker voor de buitenkerkelijke gezinnen als onbescheiden afwijs! En dat uw overtuiging dat de meisjes:

'dat eigenlijk in hun hart zullen voelen als de meest vanzelfsprekende zaak van de wereld, dat ze op een of andere wijze toch proberen moeten om hun Christenzijn uit te dragen in daad en woord . . .'

voor de besturen in de gereformeerde gezinsverzorging — voornamelijk wat het tweede betreft — niet zo'n vanzelfsprekende zaak zal zijn.

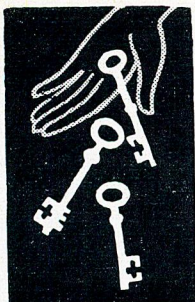
Dit alles klopt m.i. ook niet helemaal met de woorden van ds. Broek

'dat een gezinsverzorgster ook respect moet hebben voor de andere overtuiging van het gezin waarin zij komt'.

Laten we echter hopen, dat dit toch echt wel z'n bedoeling is en dat 'respect' hier in de — ook voor ons — volle positieve betekenis van het woord is gebruikt.

Wellicht zijn het dan alleen de verschillend gerichte 'antennes', die voor bepaalde geluidstrillingen ongevoelig blijken.

J. TERLOUW

RECLASSERING

de reclasseringsraden onder de loep

Wie van de lezers enigermate op de hoogte is met het reclasseringswerk, zal in de eerste plaats denken aan het ondersteunend contact van een reclasseringsambtenaar en/of een vrijwillige medewerker met een reclassent gedurende een door de rechter (bij een voorwaardelijke veroordeling) of door het ministerie van Justitie (bij een voorwaardelijke invrijheidsstelling) vastgestelde proeftijd. In feite betekent dit samenoptrekken met de reclassent in zijn maatschappelijke leven als regel een fase (hopelijk een eindfase) van een veel langer proces van achtereenvolgens: verdenking, vervolging en veroordeling; terwijl daar voor sommigen nog aan toe gevoegd moet worden: in bewaring stelling en het uitzitten van gevangenisstraf.

de particuliere instellingen

Al moge dan dit contact-houden (de officiële term is nog altijd: toezichhouden) van oudsher een kern-functie van het 'reclasseren' genoemd worden, er liggen niettemin nog verscheidene andere taken voor de verschillende (particuliere) reclasseringsverenigingen, die in ons land werkzaam zijn. De sterke verzuiling van het werk brengt mee, dat er vier grote instellingen op levensbeschouwelijke basis zijn, met daarnaast nog twee organisaties op functionele basis, n.l. voor de geestelijke gestoorde en voor de dronkzuchtige reclassenten (de laatste instelling in federatieve vorm). Met nog een aantal kleinere instellingen vormen deze 'groten' de overkoepelende organisatie, genaamd: 'Vereniging van Reclasseringsinstellingen'. Het aan deze vereniging verbonden Nationaal Bureau verricht een aantal belangrijke taken ten behoeve van het gezamenlijke werk (ondermeer organisatie van de jaarlijkse collectedag). Overigens heeft het sterk federatieve karakter van deze overkoepelende instelling uiteraard een nogal belemmerende invloed op haar beleidskracht.

rechtzaal en gevangenis

Deze korte — wellicht wel wat al te summier — schets van de organisatorische opbouw was voor de niet tot in finesses georiënteerde lezer¹⁾ nodig om de plaats en betekenis van een aantal geheel anders georganiseerde raden duidelijk te maken. Maar alvorens daartoe over te gaan nog eerst enkele woorden over de organisatie van de rechterlijke macht. Haar werk is landelijk verdeeld over een 19-tal arrondissementen, die aldus zijn samengesteld dat zij rekening houden met historisch gegroeide geo-

¹⁾ Onze reclasseringsmedewerkers beschikken in de voor hen samengestelde leidraad een organisatorisch *schema*, dat ook voor belangstellenden los bij het Centraal bureau verkrijgbaar is.

grafische landsdelen met tegelijkertijd niet al te zeer uiteenlopend aantal inwoners. Waren aanvankelijk in ieder arrondissement een huis van bewaring en een gevangenis gevestigd, dit is in later jaren veranderd en wordt op dit punt door het Gevangeniswezen van het ministerie een geheel hiervan losgemaakt beleid gevoerd. Zo zijn, om een voorbeeld te noemen, in het arrondissement Amsterdam wel drie huizen van bewaring, maar geen gevangenis, terwijl b.v. in Drente een complex van een viertal gestichten zijn ingericht op de terreinen van de vroegere landkolonie Veenhuizen. Bovendien zijn er plannen om te zijner tijd de oude en grotendeels verouderde gevangenissen voor een belangrijk deel te vervangen door nieuwe en moderne complexen, die men zich meer centraal in ons land denkt en waar meer nog dan nu de differentiatie van gestichten en selectie van de gedetineerden tot hun recht zullen kunnen komen. Voorlopig zal men nog wel even moeten roeien met de riemen die men heeft.²⁾

een na-oorlogse ontwikkeling

Eerst nu kunnen we onze aandacht richten op de *Reclasseringsraden*, die binnen het geheel van de reclasseringsbemoeiingen zowel van particuliere als overheidszijde als het ware een strategische positie zijn gaan innemen.

Zien wij af van de vóóroorlogse periode, toen aan deze raden, ingesteld per ressort van een arrondissement, slechts een beperkte taak was toebedeeld, maar niettemin hiermede pionierswerk werd verricht, dan kunnen we zeggen, dat met de *Reclasseringsregeling* 1947 deze raden op een geheel nieuwe leest werden geschoeid. Zij reiken bij wijze van spreken enerzijds de hand aan de particuliere reclasseringsverenigingen, anderzijds aan het overheidsbeleid op dit gebied, uitgaande van het ministerie van Justitie.

Als algemeen doel kregen zij de coördinatie en stimulering van alle reclasseringsarbeid binnen hun ressort, om zodoende als overkoepelingsorgaan aan dit werk een groter nuttig effect te geven. De raden werden volgens de Toelichting op de ontwerp-regeling gedacht als een onmisbare schakel tussen de ambtelijke strafrechtspleging en de particuliere instellingen. Dat komt dan ook in de samenstelling tot uitdrukking. De (ten hoogste) tien leden worden voor een deel (door de Kroon) benoemd uit prominente leden uit de kring van de particuliere instellingen — die echter niet als belangenvertegenwoordigers zijn gedacht — en overigens uit een aantal ambtelijke leden (uit de kring van de rechterlijke macht en gevangeniswezen) met een enkele specialist (psychiater bijvoorbeeld), die allen in het betrokken rayon woonachtig moeten zijn.

Blijkens een circulaire van de toenmalige minister van Justitie heeft aan deze samenstelling mede ten grondslag gelegen om daarin een afspiegeling te geven van de in een bepaald ressort bestaande geestelijke stromingen. Dat zoekt men dan in de 'vertegenwoordiging'.

In de praktijk betekent dit dat het buitenkerkelijk deel van de bevolking bijzonder schaars vertegenwoordigd is. De samenwerking van Humanitas met het Ned. Genootschap tot Reclassering maakt een rechtstreekse deelname van onze vereniging aan het werk van de Raden niet mogelijk. Bij een onderzoek op verzoek van onze Landelijke Sectie is mij gebleken, dat van de circa 190 leden er vermoedelijk ten hoogste 4 uit onze kring afkomstig zijn. Helemaal nauwkeurig is het niet na te gaan, omdat niet van alle ambtelijke leden de levensovertuiging bekend is.

²⁾ We gaan op deze plaats dan nog maar stilzwijgend voorbij aan een geheel nieuwe ontwikkeling in de geleidelijke uitbreiding van open gevangenissen.

weinig of geen coördinatie

Hebben deze 19 Raden, die ieder omvangrijke taken³⁾ te vervullen hebben, nu weer een 'toporgaan', dat coördinerend leiding geeft aan deze werkzaamheden? Dit is merkwaardigerwijze niet het geval. De algemene leiding is opgedragen aan de minister en namens hem bezoekt de Hoofdinspecteur der Reclassering, mr. Tjaden, die ook op onze landelijke conferenties vaak als gast aanwezig is, menige maandelijkse vergadering van de Raden en voorziet langs deze weg in een beperkte coördinatie. Bovendien heeft er eenmaal per jaar onder zijn leiding een vergadering plaats van secretarissen dezer Raden, waar algemene vraagstukken worden behandeld. Maar daarmee wordt dan ook volstaan.

Wel bestaat er een ministerieel adviescollege, dat de naam draagt: Centrale Raad van Advies voor de Reclassering, de Psychopathenzorg en het Gevangeniswezen, verdeeld in deze drie secties.⁴⁾ Aan deze Raad is opgedragen algemeen toezicht te houden op de coördinatie van genoemde gebieden en, gevraagd of ongevraagd, adviezen aan de minister uit te brengen. Maar de Reclasseringsraden vallen niet onder haar bemoeiing.

prof. Kempe aan het woord

Op de jaarlijkse algemene vergadering van de Vereniging van Reclasseringsinstellingen, die dit jaar op 10 mei werd gehouden, heeft prof. Kempe voor een grote schare leden en genodigden een voordracht gehouden waarin hij in het bijzonder de samenstelling van de Reclasseringsraden en de leidende grondgedachten bij hun werk aan een kritische beschouwing onderwierp.

Dit is mede de aanleiding geworden van dit artikel, waarin wij gemeend hebben een niet zo direct aantrekkelijk onderwerp — het eigenlijke levende reclasseringswerk gaat er een beetje achter schuil — eens onder de aandacht van onze lezers te brengen. Maar al te vaak wordt vergeten welk een omvangrijke organisatie er nodig is om een belangrijk stuk maatschappelijk werk 'te doen lopen'.

Prof. Kempe, die mededeelde een hoofdstuk te hebben verzorgd over de Reclasseringsraden in een rapport dat door een commissie uit de boezem van de Centrale Raad van Advies in het najaar van 1958 werd uitgebracht over de wenselijkheid van een betere integratie van werkzaamheden, vooral met betrekking tot de zorg en nazorg van gedetineerden en reclassenten, greep deze gelegenheid aan om enkele van zijn ideeën naar voren te brengen.

Allereerst wees hij op een zekere tweeslachtigheid in de samenstelling van de Raden. Bedoeling is ongetwijfeld geweest om een team van de besten te kiezen, maar het is in het algemeen een nogal heterogeen gezelschap geworden, zonder al te veel samenhang. Onder 'de besten' zou hij willen verstaan: personen die sterk geïnteresseerd zijn in het eigenlijke reclasseringswerk, een goede voorstelling hebben wat het praktische werk vereist en ten derde in staat zijn en *bedreven in de samenwerking met anderen*. Daarom zijn dus vooral reclasserings-kundigen nodig en niet in de eerste plaats deskundigen op een bepaald gebied of de typische belangen-vertegenwoordigers, waar de Raden thans veelal uit bestaan.

Dit beroep op de bedrevenheid in samenwerking lijkt mij bijzonder belangrijk. Als samenwerkings-functionaris heb ik, wanneer het af en toe om bemiddeling tussen

³⁾ Een beschrijving van de taken der Raden, die ik u hier wil besparen, vinden we in een van de hoofdstukken van het boek van prof. dr. J. Th. Kempe: 'Reclassering in onze Samenleving' en ook in een hoofdstuk van onze voorlichtingsserie voor ons reclasseringskader.

⁴⁾ De voorzitter van de Landelijke Sectie, prof. v. Hattum, heeft als persoon zitting in de Sectie gevangeniswezen.

werkers uit verschillende groeperingen ging, een stuk wantrouwen moeten helpen overwinnen, alvorens het gewenste begrip voor elkaars werken mogelijk werd.

De Raad behoort, volgens spreker, de reclasseringsidee te representeren, zoals deze zich poogt te realiseren op de gebieden van: de *rechtspleging*, het *maatschappelijk werk*, de *sociale zorg* en de *geestelijke volksgezondheid*. Daar zou hij dan ook het benoemingsbeleid van de overheid op afgestemd willen zien, door de samenstelling uit kundige dragers van de reclasseringsgedachte uit de sfeer van de vier genoemde gebieden. Dat behoeven zeker niet altijd hoofden van diensten te zijn, zoals nu veelal gebeurt. De *deskundigheid* wil hij belichaamd zien in de persoon van een full-time secretaris, als 'eerste uitvoerder' van alle werkzaamheden en plannen.

voortrekkerarbeid

Verder pleit hij voor een meer *creatieve* werkwijze van de Raden. Zij behoren als voortrekkers te fungeren en dat laat thans nog al eens te wensen over. Men moet mannen en vrouwen aantrekken die boven een zekere beperktheid van hun ressort uitdenken en tezamen richting wijzen van een toekomstige ontwikkeling. De Raden zullen steeds een stap vóór moeten zijn.

De hier gesignaleerde verstarring van werkwijze weerspiegelt zich ongetwijfeld in de jaarverslagen van de Raden. Het moet echter tevens gezegd dat in de laatste paar jaar er wel enige verbetering valt te constateren. Zo lazen wij o.m. met genoegen het laatste jaarverslag van de Raad te Leeuwarden.

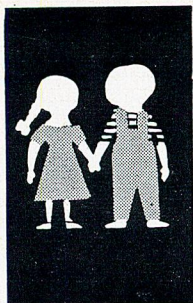
Een bijzondere taak dacht prof. Kempe toe aan het *propageren* van de reclasseringsgedachte in zoveel mogelijk facetten. Helaas beperkt zich dit tot nu toe veelal tot de samenwerking rond de jaarlijkse collectedag.

De discussie, waarin waardering voor de vernieuwingsgedachte van de spreker tot uiting kwamen, richtte zich in het bijzonder op twee aspecten, n.l. de (des)kundigheid en de belangenvertegenwoordiging. Opmerkelijk achtte ik hierbij ondermeer, dat van twee zijden een lans werd gebroken voor het kunnen deelnemen van 'workers in the field' (praktijkwerkers) bij het werk van de Raden.

Een nieuw geluid dat velen nog wat wonderlijk in de oren zal klinken, aldus prof. Kempe.

Ik heb de indruk dat deze voordracht niet na zal laten bij het sterk gevarieerde gehoor te blijven naklinken. Er is een eerste stap gezet op de weg naar een meer dynamisch en stuwend beleid van een belangrijk samenwerkend orgaan in het reclasseringsveld. Het ware te wensen dat ook onze vereniging in de gelegenheid kon worden gesteld om aan deze ontwikkelingsgang een rechtstreekse bijdrage te leveren.

P. E. HUTTE

‘ELLINCHEM’

een vorstelijke gift van het nederlandse comité voor kinderpostzegels

Op 27 september aanstaande zal het Kinderhuis ‘Ellinchem’ 10 jaar bestaan. In het 10de jaar van zijn bestaan wordt het uitgebreid met een dependance, een paviljoen, zo u wilt. Deze uitbreiding geeft aan het 10-jarig bestaan uiteraard een extra feestelijk karakter; het is wel een bijzonder waardevol jubileumgeschenk. Nu de redactie van het kaderblad daartoe de ruimte disponibel stelt, wil ik u graag iets mededelen over de noodzaak van uitbreiding, over de vorm en over de wijze waarop de uitbreiding tot stand is gekomen.

noodzaak

Reeds geruime tijd kan ‘Ellinchem’ in onvoldoende mate tegemoetkomen aan de verzoeken om opname, die door Kinderrechters, Raden voor de Kinderbescherming, Voogdijverenigingen e.a. worden gedaan. Een niet onbelangrijke rol spelen daarbij de gezinsvoogdij-afdelingen van Humanitas, die in toenemende mate een beroep op ‘Ellinchem’ doen om pupillen op te nemen, terwijl ook het groeiend aantal pupillen onder voogdij van Humanitas druk uitoefent op onze beschikbare plaatsruimte. Regelmatig dienen derhalve verzoeken om opname te worden afgewezen en het is dan ook niet verwonderlijk, dat de Stichting omzag naar mogelijkheden tot vergroting van de opname-capaciteit. Een niet geheel onbelangrijke rol speelde daarbij tevens de overweging, dat verhoging van de opname-capaciteit van 38 naar 51 kinderen ook financieel-economische voordelen voor de exploitatie inhouden, voordelen die zeker niet uit het oog verloren dienen te worden bij zulke kostbare projecten als kinderruizen en -inrichtingen nu eenmaal zijn.

Dat ‘Ellinchem’ in de afgelopen 10 jaar zich zodanig heeft weten te nestelen in de rij der tehuizen voor justitiële kinderbewerking, dat uitbreiding noodzakelijk werd, is uiteraard een verheugende omstandigheid.

vorm van uitbreiding

Uitbreiding van het bestaande ‘Ellinchem’ was om twee redenen niet wel doenlijk. In de eerste plaats leent het zich daar bouwkundig niet toe, vooral ook niet omdat het gebouw in de loop van zijn bestaan reeds herhaaldelijk is uitgebreid. In de tweede plaats zou uitbreiding van het bestaande ‘Ellinchem’ inhouden, méér kinderen in één gebouw. Deze gedachte stond niemand aan; in de kinderbewerking geeft men om goede redenen de voorkeur aan kleine leefeenheden.

Toen zich dan ook de gelegenheid voordeed om een pand te kopen, elders in het dorp

gelegen, heeft de Stichting deze mogelijkheid tot uitbreiding aangegrepen. Het pand, dat na een volledige verbouwing, thans zijn voltooiing nadert, was een oude schoolmeesterswoning in klassieke stijl. Van het pand resteert nog slechts de uiterlijke vorm. Binnen werd het volledig verbouwd tot een aantrekkelijke, lichte en gezellige woning voor 13 kinderen en 2 personeelsleden.

Mejuffrouw H. Schröder, architecte te Amsterdam, zorgde voor een doelmatige en smaakvolle inrichting.

De totale kosten van aankoop, verbouw, inrichting en meubilering, bedragen ca. f 76.000,—, voorwaar geen gering bedrag.

middelen voor de uitbreiding

Naast de middelen, benodigd voor de uitbreiding van de dependance, stond de Stichting ook voor de noodzaak middelen te vinden om het hoofdgebouw grondig te restaureren en te verbouwen.

Wie 'Ellinchem' in het laatste jaar heeft bezocht, zal wel met ons eens zijn dat dit geen overbodige luxe is.

In aansluiting op de werkzaamheden aan de dependance zal het werk aan het hoofdgebouw een aanvang nemen. Het totaal benodigde bedrag voor de realisering van één en ander nadert de f 220.000,—. Het Ministerie van Justitie stelde een bouwsubsidie beschikbaar van f 110.000,—.

Om het resterende bedrag bijeen te krijgen ondernam de Stichting financiële acties, gericht op particulieren, bedrijven en fondsen.

Deze acties brachten tot heden een bedrag op van ruim f 100.000,—. Gememoreerd moge worden de vostelijke gift van het Nederlands Comité voor Kinderpostzegels ten bedrage van f 50.000,—. Een gift van f 10.000,— van het Koningin Juliana Fonds, etc. etc., daarnaast vele kleine giften van sympathiserenden.

Kortom, het was bijzonder verblijdend te merken, dat 'Ellinchem' in de 10 jaar van zijn bestaan zich heeft weten te verzekeren van de daadwerkelijke sympathie van velen.

In de moeilijke aanloopperiode ondersteunde de Gemeente Rheden het streven van de Stichting, door zich garant te verklaren voor rente en aflossing van een door de Stichting aangegane lening. Ook op andere wijze werd grote medewerking van Gemeentelijke zijde ondervonden, zodat de Gemeente de Stichting zeer aan zich heeft verplicht.

toekomst

Thans, 1961, 1962 en 1963 staan centraal de werkzaamheden van uitbreiding en restauratie.

Aan het begin van het tweede decennium van zijn bestaan zal de Stichting de beschikking hebben over goed ingerichte en geoutilleerde gebouwen, aangepast aan de eisen van de tijd en de behoeften van de kinderen.

In het tweede decennium zal, nu de basis is gelegd, het accent geheel komen te liggen bij de vragen, die verfijning en verdieping van het werk oproepen. We zullen ons steeds meer moeten gaan bezinnen op de specifieke taak van een doorgangshuis en de personeelsequipage, mede door inschakeling van deskundigen, moeten zien te verkrijgen om deze taak zo goed mogelijk te verrichten. Een weinig spectaculaire opgave, maar even noodzakelijk als de inspanningen die werden opgebracht om de materiële basis hecht te verankeren.

H. J. BEUKE

klein ellinchem

'Klein Ellinchem', zo heet voorlopig het tweede kinderhuis(je) van de Stichting Kinderhuizen van Humanitas. Het is bedoeld als dependance voor — wat dan nu zou moeten heten — 'Groot Ellinchem'. Dat vertelde ons op die feestelijke, zij het koude zaterdagmiddag de voorzitter, mr. M. Knap.

Mr. Knap vertelde nog veel meer. O.a. van de hulp en de belangstelling rondom het ontstaan van dat kinderhuisje. Er was een dankbaar publiek. Een publiek dat bovendien zo talrijk was, dat er nauwelijks stoelen genoeg waren. Wel genoeg thee gelukkig en nog andere drankjes en wat daar alzo bij hoort.

De burgemeester, voor die gelegenheid plechtig met ambtsketen om, voerde ook het woord en riep 'Klein Ellinchem' een hartelijk welkom in zijn gemeente toe. Verder was het allemaal niet zo plechtig. Het was gewoon gezellig. Hogere en mindere goden uit de kinderbeschermingswereld schudden elkaar de hand en maakten een babbeltje en gezamenlijk liepen we naar de Binnenweg om eens te kijken waar we het die middag nu eigenlijk over hadden gehad.

Dat de complimentjes aan het adres van de architecte, mej. Schreuder, nog eens spontaan herhaald werden, was geen wonder. Zowel het gebruikte materiaal als de vormgeving en de kleurcombinatie waren verrassend en de bezoekers waren opgetogen. Voor die aanwezigen, die, zoals ik zelf, de opening van 'Ellinchem', nu een kleine tien jaar geleden hadden meegemaakt, was de verrassing des te groter. O ja, smaakvol en kleurrijk was het toen ook geweest. Dezelfde architecte van nu had daarvoor zorg gedragen, maar de beurs waaruit ze mocht putten was toen wel bijzonder schraal geweest. Het verschil met nu was hartverwarmend. Klein Ellinchem kan tegen een stootje. Dat moet ook wel. Want hier zullen dertien kinderen dag in dag uit rondlopen, spelen, kabbelen, werken enz. en het zijn uit de aard der zaak niet altijd kinderen die in staat zullen zijn om van het begin af aan de uiterste voorzichtigheid te betrachten waar het de bewoning van een huis betreft. Een van de groepleidsters verzuchtte: — maar er klonk grote tevredenheid in haar stem — 'Het is zo mooi, ik durf er bijna niet met de kinderen in te wonen.' Ze voegde er onmiddellijk aan toe, dat ze dat niet helemaal meende en zich verheugde op de 'verhuisdag' die enige dagen later zou plaats vinden.

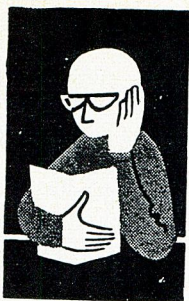
Zo deden ook de twee jeugdige bewonertjes van 'Ellinchem', die de burgemeester heel ernstig bloemen overhandigden toen hij als eerste de sleutel in het slot stak.

We wandelden terug naar het restaurant en praatten over de oude 'bovenmeester's woning' die achter het onbewogen en van weinig fantasie getuigende uiterlijk nu een vriendelijke, gezellige en kleurrijke omgeving borg waar straks dertien kinderen de weldadigheid konden ondergaan van een aan hun behoeften aangepast huis.

Toen kwamen de felicitaties en de cadeaux. Vijf duikelaartjes waren er die namens het hoofdbestuur van Humanitas f 100,— per 'persoon' kwamen overhandigen en die de directeur ter hand werden gesteld met een geestige toespraak van de heer Pols. Er kwam speelgoed, handenarbeidmateriaal, bloemenbakken en vazen. Nog meer geld. Het Humanistisch Verbond won de harten van het personeel van Ellinchem door f 100,— voor hun ontspanning ter beschikking te stellen. Er waren nog meer cadeaux. Eerlijk gezegd, kon ik het niet allemaal bijhouden. Hartelijke gelukwensen, van het departement van Justitie, van Afdelingen van Humanitas, van directies van andere inrichtingen. Heb ik het goed? Klonk er inderdaad niet hier en daar de zucht van: 'Hadden wij ook maar zo'n kinderhuis?' Wie zich niet waagde aan een speechje kwam feliciteren met een handdruk.

Klein Ellinchem heeft ons bijzonder hoopvol gestemd voor het resultaat van de verbouw- en opknapbeurt die 'Groot Ellinchem' nu zeer binnenkort zal ondergaan.

vervolg op pagina 60

ONTVANGEN BOEKEN

prof. dr. m. weller en prof. dr. g. stuiveling
moderne welsprekendheid

handboek voor mondelinge taalbeheersing. Elsevier – 240 blz.

Het handboek *Moderne Welsprekendheid* is een boek dat niet alleen gelezen, maar bovenal bestudeerd en verwerkt dient te worden. Het zet op heldere wijze de theorie van de mondelinge taalbeheersing uiteen. Deze taalbeheersing is een wetenschap op zichzelf, die haar wortels heeft in de psychologie.

Zij bestrijkt de gehele menselijke spreekwerkzaamheid tot de nieuwste mogelijkheden die door de techniek worden verschaft in de vorm van radio en televisie toe.

een greep uit de behandelde onderwerpen:

De Grondslagen (wezen der rede, aanleg of scholing, soorten van redevoeringen).

De Voorbereiding (psychologische overwegingen, bijeenbrengen van gegevens, indeling en opbouw, woordkeus en stijl, vorming van de stem).

De Praktijk (spreekangst, uitspraak, gebaar en mimiek, massa-psychologie).

Andere toepassingen (lezing, debat, congres en conferentie, radio en televisie, taalbeheersing en techniek).

Voor ieder die op maatschappelijk en politiek terrein werkzaam is: bestuursleden van verenigingen, kortom voor ieder die zijn stem wil laten horen, hetzij beroepshalve, hetzij in politieke, vak- of andere organisaties.

dr. j. rinzema

**huwelijk en echtscheiding in bijbel en moderne
samenleving**

n.v. uitgeversmaatschappij de graafschap, aalten

Deze studie behandelt vraagstukken op het gebied van de huwelijksmoraal, die samenhangen met veranderingen in de hedendaagse samenleving (o.a. de gelijkberechtiging van man en vrouw, veranderingen in de seksuele moraal, en de echtscheiding).

In een sociologisch gedeelte worden deze veranderingen beschreven in hun samenhang met de maatschappelijke ontwikkeling in haar geheel. Vervolgens worden in een exegetische studie o.a. de vragen behandeld, in hoeverre de bijbelse gegevens uit O.T. en N.T. (b.v. de polygamie in het O.T. en de uitspraken van Paulus over de 'onderworpenheid der vrouw') voor de kerk van de 20e eeuw nog gelden.

Besloten wordt met een aantal ethische conclusies aangaande de verhouding tussen

man en vrouw in de tegenwoordige tijd (emancipatie en gelijkberechtiging van de vrouw, echtscheiding, geboorteregeling).

De studie is als proefschrift verdedigd aan de Johannes Calvijnacademie te Kampen — een stichting uitgaande van de Theologische Hogeschool der Gereformeerde Kerken — met als promotor prof. dr. G. Brillenburg Wurth. In dit werk, dat zich, in tegenstelling tot vele proefschriften, bijzonder goed laat lezen, voert de auteur een indringend pleidooi voor de herziening van het onder ons geldende echtscheidingsrecht.

Niet alleen voor predikanten, maar voor ieder, die leiding en voorlichting dient te geven op het gebied van de huwelijksmoraal (advocaten, maatschappelijk werkers, pedagogische adviseurs, artsen etc.) is deze studie een belangrijke aanwinst.

dr. p. popenoe en d. c. disney

huwelijksmoeilijkheden

uit het Amerikaans vertaald door H. J. de Koster, voorzien van een uitvoerige inleiding voor de Nederlandse editie van Dr. H. Musaph.
Najaar 1961.

De bureaus, welke proberen huwelijksconflicten op te lossen, stammen uiteraard uit Amerika en daar is Dr. Popenoe, die een reeks van boeken op zijn naam heeft staan, wel de grote promotor.

Ook in Nederland houden zich een groot aantal instellingen met deze problemen bezig; zowel van Gereformeerde, Hervormde, R.K. en Humanistische zijde zijn bureaus werkzaam op dit gebied.

De boeken van Dr. Popenoe zijn zeer interessant voor psychiaters, doktoren, geestelijken, psychologen, jeugdleiders, onderwijsmensen, enz. Door zijn wijze van aanpak houdt Dr. Popenoe ook het grote publiek een spiegel voor. Dit blijkt wel uit het feit, dat de laatste jaren regelmatig Popenoe's 'Huwelijksverhalen' in Ladies' Home Journal verschenen, waar zij stterk de aandacht trokken.

Hier in Nederland overwegen verschillende vooraanstaande dag- en weekbladen gedeelten uit dit boek voor verschijning te publiceren. Dr. Musaph is een Nederlandse deskundige, die in een uitvoerige inleiding vertelt, hoe de stand van zaken in Nederland is. Dr. Musaph werd in 1960 met de Unescoprijs onderscheiden voor een publicatie op dit gebied.

van de uitgeverij bosch en keuning te baarn ontvingen wij

de homoseksuele naaste

door prof. dr. a. l. janse de jonge, dr. s. j. ridderbos,

dr. m. zeegers, prof. dr. h. bianchi,

nomen deest, ds. s. j. popma

In een later nummer zullen wij graag met een recensie op deze aankondiging terugkomen.

'symbiose'

De Nederlandse Vereniging voor Sexuele Hervorming heeft een nieuw tijdschrift uitgegeven, drie-maandelijks.

Het heet 'Symbiose'. De bedoeling van het blad is, allerlei vragen die raken aan het

mens zijn, maar vooral aan het man- en vrouw-zijn, zoals dat zich maatschappelijk en cultureel manifesteert, zo breed mogelijk te behandelen. Het blad is royaal uitgevoerd, gedrukt op zeer goed papier en met een aantrekkelijke lay-out gepresenteerd. De tijd zal leren of er behoefte is aan een tweede uitgave van de N.V.S.H. als een meer op het maatschappelijk-culturele gerichte aanvulling op 'Verstandig Ouderschap'. Wij dachten van wel. Wellicht is een deel van de behoefte latent en dient nog gewekt te worden. Wij hopen van harte voor de N.V.S.H. dat vraag en aanbod op de juiste wijze samen komen en blijven. De naam zij een voorteken.

de bezetting 2

Van Em. Querido's Uitgeversmaatschappij ontvingen wij **de bezetting 2**, f 2,95, van dr. L. de Jong. Het tweede deel van de reeks uitgaven die tezamen een weergave vormen van de uitzendingen der Nederlandse Televisie Stichting over Nederland en de Tweede Wereldoorlog, welke programmaserie, waarnaar alle televisiebezitters kijken, tot stand is gekomen met medewerking van bestuur en staf van het Rijks Instituut voor Oorlogsdocumentatie.

vervolg van pagina 57

Als dat ook maar even lijkt op wat we die middag zagen dan kan Humanitas tevreden zijn. Dat er serieus gepoogd wordt de kwaliteit van het werk dat in onze kindehuizen wordt gedaan op even hoog peil te houden als de inrichting van 'Klein Ellinchem', daarvoor staan de directeur en zijn medewerkers borg. Moge 'Klein Ellinchem' de reeks openen van een serie instituten voor gespecialiseerde aanpak van de aan Humanitas toevertrouwde kinderen, instituten waarvan er al jarenlang een aantal op ons verlanglijstje staan.

GEVARIEERDE STOF

nieuwe afdelingen

Opgericht werden afdelingen op de **N.O. Veluwe** (Epe), in **Dieren** en in **Slochteren**.

Aanstellingen van maatschappelijk werkers

Te **Leeuwarden** werd als maatschappelijk werkster aangesteld mevrouw **Bearda** (uitbreiding).

Bij de afdeling **Den Haag** is als candidaat-maatschappelijk werker in dienst gekomen: de heer **Joh. Mulder** (uitbreiding).

De afdeling **Rotterdam** heeft mej. **S. N. Groeneveld** als maatschappelijk werkster in dienst genomen (uitbreiding).

collecten

De collecte te **Rotterdam** van **Humanitas** heeft *f* 16.000,— opgeleverd. Het was zeer slecht weer.

